

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΨΧ-2303	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	4ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ψυχοφαρμακολογία του εθισμού και των εξαρτησιογόνων ουσιών		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις του διδάσκοντα	3	4	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής Περιοχής (επιλεγόμενο)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Βιολογικές βάσεις της συμπεριφοράς I		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://elearn.uoc.gr/course/view.php?id=310		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες κατάλληλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε έναν κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το μάθημα έχει ως αφετηρία βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις του πεδίου της Βιοψυχολογίας, οι οποίες διδάχτηκαν στο πλαίσιο μαθημάτων υποβάθρου (Βιολογικές Βάσεις της Συμπεριφοράς). Σκοπός του είναι η εισαγωγή των φοιτητών στη νευροβιολογική βάση του εθισμού και στην ψυχοφαρμακολογία των εξαρτησιογόνων ουσιών, με έμφαση στην κατανόηση των μηχανισμών που οδηγούν στην εξάρτηση, της χρόνιας υποτροπιάζουσας πορείας του εθισμού και των επιδράσεων των εξαρτησιογόνων ουσιών στον εγκέφαλο και τη συμπεριφορά.

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να μπορούν:

- Να περιγράφουν τη νευροβιολογική βάση του εθισμού και τους κύριους μηχανισμούς που

οδηγούν στην εξάρτηση.

- Να κατανοούν ότι ο εθισμός έχει χαρακτηριστικά χρόνιας υποτροπιάζουσας νόσου του εγκεφάλου.
- Να γνωρίζουν τις κυριότερες εθιστικές ουσίες, τις φαρμακολογικές τους δράσεις και τις επιπτώσεις της χρήσης τους στο νευρωνικό και συμπεριφορικό επίπεδο.
- Να εφαρμόζουν θεωρητικές γνώσεις για την κατανόηση της συμπεριφοράς χρήσης ουσιών.
- Να κατανοούν τις ηθικές, κοινωνικές και πρακτικές επιπτώσεις της έρευνας και της παρέμβασης στο πεδίο της χρήσης ουσιών και του εθισμού.
- Να αξιολογούν και να ερμηνεύουν επιστημονικά δεδομένα σχετικά με τον εθισμό, χρησιμοποιώντας τη σύγχρονη βιβλιογραφία.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής, και επαγωγικής σκέψης

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα και ευαισθησία σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το περιεχόμενο του μαθήματος συνδέεται με τους 5 βασικούς άξονες του προγράμματος σπουδών: Επιστημονικές βάσεις [1], Επιστημονική έρευνα και Κριτική Σκέψη [2], Ηθική και κοινωνική ευθύνη [3], Ικανότητα Επικοινωνίας [4], Βασική προετοιμασία για αποφάσεις καριέρας και επαγγελματικής αποκατάστασης [5].

Εβδομάδα 1^η: Εισαγωγή στην Ψυχοφαρμακολογία του Εθισμού [1, 2, 3, 4, 5]

- Σκοπός και αντικείμενο του μαθήματος
- Ο εθισμός ως πολυπαραγοντική διαταραχή
- Επιδημιολογικά δεδομένα
- Επιπτώσεις στη δημόσια υγεία, στην κοινωνία και οικονομικές διαστάσεις
- Ηθικές, νομικές, ιατρικές και ψυχολογικές οπτικές του εθισμού
- Το βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο (Engel)

Εβδομάδα 2^η: Ο Εθισμός ως Διαταραχή: Βασικές Έννοιες και Χαρακτηριστικά, Διαγνωστικά Κριτήρια

και Ταξινόμηση Εθιστικών Ουσιών [1, 2, 3, 4]

- Βασικές έννοιες και ορισμοί
- Διαγνωστικά κριτήρια
- Σωματική vs ψυχολογική εξάρτηση
- Η θεωρία του “Προθαλάμου”
- Φάσμα και πρότυπα χρήσης ουσιών
- Κατηγοριοποίηση/ταξινόμηση εθιστικών ουσιών και βασικά χαρακτηριστικά τους
- Εξαρτησιογόνο δυναμικό και βλάβες ανά κατηγορία εθιστικών ουσιών

Εβδομάδα 3^η: Παράγοντες που Επηρεάζουν τη Δράση των Εθιστικών Ουσιών και τη

Φαρμακοκινητική [1, 2, 3, 4]

- Παράγοντες που καθορίζουν τη δράση μιας ουσίας (βιολογικοί, ψυχολογικοί, περιβαλλοντικοί)
- Φαρμακοκινητική και φαρμακοδυναμική
- Τρόποι χορήγησης και σχέση με την ταχύτητα και ένταση δράσης
- Καμπύλες δόσης-απόκρισης, θεραπευτικός δείκτης, τοξικότητα
- Επιδράσεις χρόνιας χορήγησης: Αντοχή, ευαισθητοποίηση, σύνδρομο στέρησης

Εβδομάδα 4^η: Ντοπαμίνη, Ανταμοιβή και Πειραματικά Μοντέλα Μελέτης του Εθισμού [1, 2, 3, 4]

- Πειραματικά μοντέλα για τη μελέτη των εξαρτησιογόνων ιδιοτήτων ψυχοτρόπων ουσιών και του εθισμού
- Συστήματα ανταμοιβής του εγκεφάλου
- Ο ρόλος της ντοπαμίνης στον εθισμό

Εβδομάδα 5^η: Γενετικοί Παράγοντες και Προδιαθεσιμότητα στον Εθισμό [1, 2, 3, 4]

- Κληρονομικότητα και προδιάθεση στον εθισμό
- Γονίδια που έχουν ενοχοποιηθεί και πολυμορφισμοί
- Αλληλεπίδραση γενετικών παραγόντων με περιβαλλοντικούς
- Επιγενετικές επιδράσεις

Εβδομάδα 6^η: Θεωρίες Ερμηνείας του Εθισμού: Από την Ενίσχυση στις Νευροπροσαρμογές [1, 2, 3,

4]

- Θεωρία θετικής ενίσχυσης
- Θεωρία σωματικής εξάρτησης
- Θεωρία ευαισθητοποίησης-κινήτρου
- Ο εθισμός ως παθολογική μάθηση

Εβδομάδα 7^η: Νευρογνωστικά Ελλείμματα και ο ρόλος του Προμετωπιαίου Φλοιού. Ο Εθισμός ως

Αναπτυξιακή Διαταραχή [1, 2, 3, 4]

- Νευρογνωστικά ελλείμματα και ο ρόλος των προμετωπιαίων περιοχών
- Εθιστικές ουσίες και ο αναπτυσσόμενος εγκέφαλος του εφήβου
- Υποτροπή

Εβδομάδα 8^η: Θεραπευτικές Προσεγγίσεις στη Διαταραχή Χρήσης Ουσιών [1, 2, 3, 4, 5]

- Γενικές αρχές στη θεραπεία του εθισμού
- Τύποι προγραμμάτων και παρεμβάσεων
- Η σημασία της πρόληψης

Εβδομάδα 9^η: Οπιούχα - Οπιοειδή [1, 2, 3, 4]

Εβδομάδα 10^η: Ψυχοδιεγερτικά [1, 2, 3, 4]

Εβδομάδα 11^η: Ψυχεδελικά (Ψευδαισθησιογόνα) [1, 2, 3, 4]

Εβδομάδα 12^η: Κανναβινοειδή. Νικοτίνη-Κάπνισμα [1, 2, 3, 4]

Εβδομάδα 13^η: Αλκοόλ [1, 2, 3, 4]

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο															
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση Τ.Π.Ε στη διδασκαλία. Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-learn															
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</i>	<table border="1"><thead><tr><th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (ώρες)</th><th>ECTS</th></tr></thead><tbody><tr><td>Συναντήσεις μαθήματος</td><td>39</td><td>1,56</td></tr><tr><td>Αυτοτελής μελέτη για τελική εξέταση</td><td>60</td><td>2,4</td></tr><tr><td>Συμμετοχή στην τελική γραπτή εξέταση</td><td>2</td><td>0,08</td></tr><tr><td>Σύνολο μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)</td><td>101</td><td>4,04</td></tr></tbody></table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (ώρες)	ECTS	Συναντήσεις μαθήματος	39	1,56	Αυτοτελής μελέτη για τελική εξέταση	60	2,4	Συμμετοχή στην τελική γραπτή εξέταση	2	0,08	Σύνολο μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	101	4,04
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (ώρες)	ECTS														
Συναντήσεις μαθήματος	39	1,56														
Αυτοτελής μελέτη για τελική εξέταση	60	2,4														
Συμμετοχή στην τελική γραπτή εξέταση	2	0,08														
Σύνολο μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	101	4,04														

<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i></p> <p><i>Γλώσσα αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i></p> <p><i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i></p>	<p>Γραπτές τελικές εξετάσεις (100%) που μπορεί να περιλαμβάνουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ερωτήσεις ανάπτυξης -Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής ή/και τύπου σωστό-λάθος <p>Τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται κατά την πρώτη παράδοση που γίνεται στο χώρο του αμφιθεάτρου και είναι αναρτημένα στην ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος.</p>
--	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

1. Advocat, C.D., Comaty, J.E., & Julien, R.M. (2020). *Julien's Ψυχοφαρμακολογία: Ένας πλήρης οδηγός για τις δράσεις, τις χρήσεις και τις ανεπιθύμητες ενέργειες των ψυχοτρόπων φαρμάκων.* Αθήνα: Broken Hill Publishers Ltd.
2. Μαρσέλος, Μ. (1997). *Εξαρτησιογόνες ουσίες.* Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Addiction Biology
Addiction Neuroscience
Biological Psychiatry
Drug and Alcohol Dependence